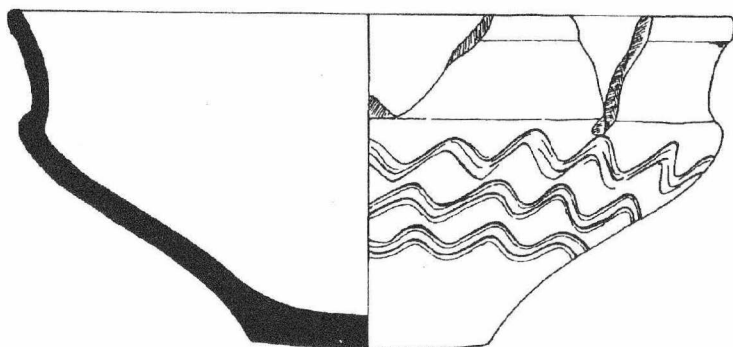

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1991

BRNO 1993

VÝSLEDKY LETECKÉ ARCHEOLOGICKÉ PROSPEKCE NA JIŽNÍ MORAVĚ V R. 1991

JAROMÍR KOVÁRNÍK, Jihomoravské muzeum Znojmo

Archeologické oddělení Jihomoravského muzea ve Znojmě obnovilo po určité přestávce lety pro účely archeologické prospekce a snímkování lokalit. Lety jsme objednali a uskutečnili ve dnech 19. a 20.6.1991. V té době byly velmi příznivé vegetační podmínky pro naši práci. Obilí začalo dozrávat a měnit barvu ze zeleného do žlutozeleného odstínu. Díky různým faktorům se ve vegetačním pokryvu velmi zřetelně rýsovaly právě archeologické objekty. Výška letu se pohybovala v rozmezí 300-500 m.

Vzhledem k tomu, že v současné době je zapotřebí využít na nejvyšší míru přidělené finanční prostředky, rozhodli jsme se pro spolupráci a doplnění posádky letounu o dalšího člena.

První let (19.6.) jsme zvolili z Brna do oblasti Krumlovského lesa a dále na JZ do okolí Znojma. Druhý let (20.6.) jsme uskutečnili z Brna směrem na JV podél toku Dunávky do dolního povodí Svratky a Dyje. Cílem byla jv. část okresu Znojmo (Hrušovany n. J.) a povodí Jevišovky.

Uvedené lety přinesly velmi dobré výsledky. Jde nejen o nález čtyř římských vojenských táborů na katastru Mušova okr. Břeclav, ale také o zjištění řady dalších pozoruhodných lokalit v oblasti dolního toku řek Jihlavy, Svratky, Dyje a Jevišovky. Znamená to, že bude zapotřebí, abychom se těmto územím s bohatými doklady pravěkého a raně historického osídlení i nadále věnovali.

Na Brněnsku jsme zachytili archeologickou lokalitu u Rajhradic. Nedaleko Kupařovic, okr. Brno-venkov jsme zjistili lokalitu s výraznými objekty a s půdorysem větších rozměrů, který měl přibližně obdélný tvar se zaoblenými rohy. Jeho průběh byl přerušen (místo vstupu?). Početné doklady pravěkého osídlení jsme zjistili v povodí Šatavy (Šatovy) a Svratky v okolí Vranovic, Uherčic, Pouzdřan a Ivaně na Břeclavsku. Pochází odtud další lokalita s kruhovým příkopem (Vranovice I). Další půlkruhové opevnění (snad příkop) se vstupem se nachází v údolní nivě Svratky SV od Ivaně. Archeologické objekty jsme zjistili také u Strachotína, okr. Břeclav. Na katastru Drnholce, okr. Břeclav na levém břehu Dyje jsme zachytili část obdélníkovitého půdorysu a další objekty. Přibližně obdélníkovité objekty větších rozměrů jsme doložili Z od Hevlína, okr. Znojmo. Další archeologickou lokalitu jsme pozorovali na pravém břehu Jevišovky před obcí Borotice, okr. Znojmo. Kromě toho jsme zjistili téměř souvislé osídlení levého břehu Těšetického (Únanovky) ve směru z Těšetic do Bantic, okr. Znojmo.

Kupařovice, okr. Brno-venkov

Asi 200 m JV obce za hřbitovem jsme zjistili obdélný objekt se zaoblenými rohy. Z leteckého snímku je patrné, že průběh příkopu je přerušen (vstup?). V jeho okolí se nalézá asi 10 dalších výrazných objektů. Lokalita leží na mírně vyvýšenině s prosvítajícím podložím.

Rajhradice, okr. Brno-venkov

Několik objektů obdélníkovitého nebo čtvercového tvaru se rýsuje podél zaniklé stezky na poli proti Vydrově vile. Místo nálezů se nachází při v. okraji obce.

Drnholce I, okr. Břeclav

Další zajímavý obdélníkovitý útvar se rýsuje na levém břehu Dyje asi 500 m SSV od Drnholce v trati Stromovka a Holenická pole. Archeologické objekty se nacházejí jak vlevo, tak vpravo silnice do Pasohlávek.

Drnholce II, okr. Břeclav

Tmavě zbarvené objekty jsme zjistili přibližně 400-500 m JJV od Drnholce. Lokalita leží vlevo silnice z Hrušovan n. J. a Jevišovky na obou březích potoka.

Ivaň, okr. Břeclav

Přibližně půlkruhové opevnění (příkop?) se vstupem jsme zjistili na levém břehu Svratky asi 2 000m SV od obce. Nemůžeme vyloučit, zda nepatří k uvedenému půdorysu půlkruhového tvaru ještě kratší přímý příkop, který se nachází v určité vzdálenosti právě před branou do uvedeného objektu. Na poli v okolí nálezů jsou další archeologické objekty.

Mušov, okr. Břeclav

Pozoruhodný nález jsme uskutečnili dne 20. 6. 1991 při leteckém průzkumu katastru Mušova, okr. Břeclav. Na pravém břehu Dyje (horního jezera) na mírně vyvýšenině v trati Na pískách jsme podchytili průběhy pravděpodobně čtyř římských vojenských táborů. Místo nálezů je vzdáleno asi 3 000 m JV od římské stanice ležící na protějším břehu Dyje v trati Hradisko (Burgstall), která je datována do období markomanských válek (166-180). Uvedené vojenské tábory měly nepochybně souvislost s touto římskou stanicí. V našem případě šlo o nálezy prvních římských vojenských táborů na Moravě, po nichž následovaly další. Kromě toho jsou zde velmi zřetelná seskupení objektů různých tvarů zejména podél břehu jezera.

Pouzďřany, okr. Břeclav

Příznaky archeologické lokality jsme zachytili asi 400 m JV od Pouzďřanského mlýna na poli po pravé straně železniční trati z Brna do Břeclavi. Mimo jiné zde byl zřetelný objekt větších rozměrů.

Strachotín I, okr. Břeclav

Archeologická lokalita se nachází při sz. okraji obce. Jsou tu zřetelná dvě seskupení téměř obdélných objektů a další jsou roztroušené na větší ploše v jejich okolí. Popisovaná poloha se nalézá po levé straně silnice do obce ve směru od Pouzďřan.

Strachotín II, okr. Břeclav

Vlevo silnice asi 500 m SZ obce jsme zachytili velký objekt a skupinu (asi 10) menších objektů obdélníkovitého tvaru. Jde o mírně vyvýšenou polohu místy s vystupujícím (písečným?) podložím.

Vranovice I, okr. Břeclav

V průběhu leteckého průzkumu povodí Šatovy (Šatavy) a Svatky na katastru Vranovic jsme objevili řadu zajímavých lokalit. První z nich se nachází při sz. okraji vesnice mezi železniční tratí z Brna do Břeclavi a odbočkou železnice z Vranovic do Pohořelic. Kromě archeologických objektů je zde patrný kruhový příkop.

Vranovice II, okr. Břeclav

Tmavý objekt jsme podchytili v obilí na poli u s. okraje Vranovic. Lokalita leží po levé straně silnice z Vranovic do Přísnotic.

Vranovice III, okr. Břeclav

Další lokalita se nachází na pravém břehu Šatovy (Šatavy) a Svatky asi 1 200 m SVV obce po pravé straně silnice z Velkých Němčic. Je zde několik větších objektů. Jeden z nich má nepravidelný tvar, další je přibližně obdélný. Ostatní objekty mají již menší rozměry.

Vranovice IV, okr. Břeclav

Skupinu objektů obdélníkovitého tvaru (deset a více) jsme objevili asi 1 500 m JJV Vranovic při katastrálních hranicích s obcí Uherčice. Objekty jsou orientovány v úhlu lesa nad meandrem vodního toku.

Bantice, okr. Znojmo

Rozsáhlá archeologická lokalita se nachází 500-700 m SZ od vsi na levém břehu Těšetičky (Únanovky). Jsou zde jak objekty pravidelných tvarů (kruhové, obdélné), tak nepravidelné. Některé jámy jsou seskupeny do určitých celků. Zajímavé jsou zde dvě výrazné paralelní linie (příkopy?), které jdou přes plochu lokality směrem po svahu dolů.

Borotice I, okr. Znojmo

Jednu výrazně vystupující mohylu známého pohřebiště v Boroticích jsme identifikovali na jižním okraji lesíka. Nemůžeme vyloučit, že jsou zde ještě pozůstatky dalších rozoraných mohyl.

Borotice II, okr. Znojmo

Rozsáhlejší lokalitu jsme zjistili na pravobřežní terase Jevišovky zejména po pravé straně silnice z Lechovic do Borotic. Archeologické objekty se nacházejí při z. okraji vesnice až do vzdálenosti asi 500-600 m.

Hevlín VII, okr. Znojmo

Soustředění obdélníkovitých objektů (asi 20) větších rozměrů jsme doložili přibližně 1 000 m Z od Hevlína v trati Na lukách (let z 16.7.). Lokalita leží po pravé straně silnice z Dyjákovic do Hevlína nedaleko křižovatky polních cest. Většina objektů je umístěna uvnitř zaniklého ramene řeky na nynějším levém břehu Dyje. Několik výrazných obdélných objektů vytváří dvě řady, a to ve směru jejich delší osy.

Mackovice, okr. Znojmo

Zřetelný hrob s kruhovým žlábkem (KZP?) jsme našli nedaleko hřbitova asi 600 m JV obce. Jde o polohu po levé straně silnice z Mackovic do Břežan. Je možné, že tu není ojedinelý. V okolí popisovaného nálezu mohou být další méně výrazné objekty.

Těšetice, okr. Znojmo

Téměř souvisle osídlený byl levý břeh Těšetičky (Únanovky) z Těšetic do Bantic. Je pravděpodobné, že zde byl život v různých obdobích pravěku. Svědčí o tom nálezy keramiky z mladšího neolitu, eneolitu, doby bronzové a železné. Podle toho se zde vyskytují objekty různých tvarů a velikostí. Lokalita přesahuje katastrální hranice a pokračuje v katastru Bantic.

Die Ergebnisse der archäologischen Luftbildprospektion in Südmähren im J. 1991. Nach einer gewissen Pause nahm die Abteilung für Archäologie des Südmährischen Museums in Znojmo die zum Zwecke der archäologischen Prospektion und Bildaufnahme archäologischer Lokalitäten bestimmten Flüge neu auf. Die Flüge bestellten wir für den 19. und 20. 6. 1991, als es sehr günstige Vegetationsbedingungen gegeben hat. Den ersten Aufstieg (19.6.) planten wir von Brno aus in die Umgebung von Moravský Krumlov (Raum von Krumlovský les) und weiter dann über der Znojmoer Gegend. Den zweiten Flug (20.6.) realisierten wir von Brno entlang des Flußlaufs der Dunávka in das untere Flußgebiet der Svatka und der Dyje. Als Ziel war der Südostteil des Bezirkes Znojmo (Hrušovany n. J.) und der Flußlauf der Jevišovka bis zur Gemeinde Výrovice, Bez. Znojmo.

Die Ergebnisse dieser Flüge waren sehr überraschend. Besonders was die Feststellung von römischen Militärlagern im Kataster von Mušov, Bez. Břeclav am rechten Dyjeufer betrifft. Bei Drnholec erfaßten wir in der Flur Stromovka und Holenická pole am linken Flußufer den Teil eines Grundrisses. Unweit von Kupařovice, Bez. Brno-venkov stellten wir eine Lokalität mit zehn ausdrucksvollen Objekten und einem mit regelmässig ovalem Grundriß fest. Archäologische Lokalitäten befinden sich im Kataster von Vranovice, Bez. Břeclav, einschließlich eines Kreisgrundrisses von größeren Ausmaßen. Eine weitere Lokalität mit deutlichen Objekten liegt vor dem Westrand der Gemeinde Hevlín (Hevlín VI) auf der rechten Seite der Straße aus Dyjákovice. Eine reiche Besiedlung belegten wir entlang der Jevišovka im Kataster von Božice, Bez. Znojmo einschließlich der Beglaubigung eines weiteren Kreisgrundrisses, den wird von militärischen Luftbildaufnahmen im Jahre 1984 entnommen haben. Eine größere Gruppierung archäologischer Objekte beobachteten wir weiter am rechten Ufer der Jevišovka vor der Gemeinde Borotice. Außerdem belegten wir eine zusammenhängende Besiedlung am linken Ufer der Těšetička in Richtung von Těšetice nach Bantice. Einige von den Objekten haben regelmäßige quadratische oder rechteckige Grundrisse.

ZÁCHRANNÁ AKCE NA "KOSTELNÍM KOPCI" V OPAVĚ-JAKTAŘI (okr. Opava)

JIŘÍ PAVELČÍK, Archeologický ústav ČSAV Brno

V listopadu 1990 zjistili pracovníci opavské expozitury AÚ ČSAV Brno, že v jižní části katastru obce Jaktař, která přiléhá k intravilánu, byla vyhloubena 150-200 cm široká a 200 cm hluboká rýha vodovodního přivaděče. Ta prořala od severu k jihu západní sektor a od západu k východu severní část tzv. Kostelního nebo Jaktařského kopce, tj. polní trať Kostelníčka. Vlastní výzkum proběhl v únoru až dubnu 1991.

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1991

<i>Vydává:</i>	Archeologický ústav Akademie věd ČR Brno Královopolská 147
<i>Odpovědný redaktor:</i>	Dr. Jaroslav Tejral
<i>Redakce:</i>	Dr. Eduard Droberjar (vedoucí redaktor) Dr. Lumír Poláček, Dagmar Vorlíčková
<i>Překlady:</i>	Dr. R. Tichý, E. Tichá
<i>Kresby:</i>	A. Krechlerová a autoři příspěvků
<i>Na titulním listě:</i>	germánská miska ze 2. stol. z Dubňan
<i>Tisk:</i>	Tiskárna Gloria, Rosice u Brna
<i>Evidenční číslo:</i>	ÚVTEI-73332
<i>Vydáno jako rukopis:</i>	450 kusů